

Veeteelt versus veenbehoud

Het onderwerp bodemdaling speelt in het veenweidegebied en in de Zuiderzeepolders. De oorzaak: de diepbemaling die nodig is om het gebruik van zware landbouwmachines mogelijk te maken. Waterschapsingenieurs willen het bestaand peilregime omgooien.

De bodemdaling in het veenweidegebied heeft vooral te maken met het peilbeheer. Droog veen klinkt in en oxideert, waardoor de bodem jaarlijks 1 tot 2 cm daalt. Zolang het peil die bodemdaling blijft volgen, gaat het proces door. Tot nu toe houden waterschappen een peil van -50 cm aan om het de melkveehouders mogelijk te maken mest te injecteren en zware werktuigen te gebruiken.

De ingenieerskandidaten die meedoen aan de komende waterschapsverkiezingen zijn uitgesproken: verander het peilbeheer. Neem de kandidaten voor het Wetterskip Frylân, dat een uitgesproken veenweidegebied kent. 'Behoud van het veen moet leidend zijn voor het peilbeheer. Vervolgens is het aan de boer om te bedenken welke activiteit dan nog mogelijk is', zegt ir. Frank van Genne van de Partij voor de Dieren. 'Sta een maximale bemaling van 40 cm toe, opdat het veen behouden blijft', vindt ing. Jan van der Kooi van de Fryske Nasjonale Partij. 'Er is bij de boeren een andere manier van denken nodig dan alleen uitgaan van het maximale aantal liters melk. Er zijn ook zaken als voedselkwaliteit, natuur en biodiversiteit.' Ing. Gert Schouwstra van de ChristenUnie vult aan: 'Willen we kansen creëren

voor een duurzame groei, dan zullen we gebieden moeten uitzoeken waar het peil weer omhoog kan.'

Bij Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, dat het waterpeil in het oostelijke veenweidegebied van het Groene Hart beheert, proberen de ingenieerskandidaten een alternatief te formuleren voor de agrariërs. 'In plaats van maximalisatie van de landbouwproductie moeten we naar maximalisatie van de landschapproductie', zegt ir. Jos Jansen van Water Natuurlijk. Hij denkt aan 'financiële steun voor boeren die het veenweidegebied helpen in stand te houden via zogenoemde groen-blauwe diensten'. Ing. Henk Nap van de Algemene Waterschapspartij noemt teelt op waterbasis, recreatief gebruik, zorgboerderijen of algenkweek. 'Wij zouden eens in kaart moeten brengen wat het in stand houden van de agrarische sector in het veenweidegebied kost op de langere termijn.'

Geleidelijk

Die berekening is al gemaakt voor het gebied rond Schokland, het voormalige Zuiderzeeeiland dat nu onderdeel is van de Noordoostpolder, weet ir. Jo Caris van de lijst Water, Wonen en Natuur voor het Waterschap Zuiderzeeland. 'Door inklinking is het water zo verhoogd dat de maatschappelijke kosten-batenanalyse voor intensieve landbouw negatief uitpakt.' Hij ziet het verschijnsel op meer plaatsen in de Zuiderzeepolders waar de bodem uit veen en/of klei bestaat. 'Straks liggen de nat gehouden natuurgebieden als de Oostvaardersplassen, de Stille Kern en het Voorsterbos hoger dan het omringende landbouwareaal, waar de teelt steeds lastiger wordt.' Voor hoe het anders moet, heeft hij geen pasklare oplossing. 'We moeten de discussie tijdig beginnen, zodat we noodzakelijke verandering in het peilbeheer geleidelijk kunnen doorvoeren.'

Voor het peilbeheer in het veenweidegebied is het noodzakelijk te kiezen tussen opbrengstmaximalisatie en veenbehoud.

Wel of geen winning

Niet alleen de ontwatering van het veen zorgt voor bodemdaling, dat gebeurt in Friesland ook door de winning van zout en gas. Ing. Jan van der Kooi van de Fryske Nasjonale Partij en ir. Frank van Genne van de Partij voor de Dieren zijn daarom tegen die grondstoffenwinning. Van der Kooi: 'Zout is elders tegen een redelijke prijs te vinden, zonder de schade door verzakking.' Ing. Gert Schouwstra van de ChristenUnie is genuanceerder. 'Gas- en zoutwinning horen bij Friesland. Het waterschap moet daar beter op inspelen. Niet eerst wachten tot de daling optreedt en dan een kleine beheersmaatregel treffen, maar reken met een bodemdaling van uiteindelijk 65 cm en richt daar het beheer op in.'

KANDIDATEN

Wetterskip Fryslân

ing. Jan van der Kooi (68), FNP, nummer 2 (nieuwkomer).

De partij heeft nu 2 van de 18 gekozen zetels

ing. Gert Schouwstra (53), ChristenUnie, nummer 7 (nieuwkomer).

De partij heeft nu 1 zetel

ir. Frank van Genne (59), Partij voor de Dieren, nummer 2.

De partij heeft nu geen zetels

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

ir. Jos Jansen (62), Water Natuurlijk, nummer 3.

De partij heeft nu 6 van de 23 gekozen zetels en maakt deel uit van het dagelijks bestuur.

ing. Henk Nap (49), Algemene Waterschapspartij, nummer 3 (nieuwkomer).

De partij heeft nu 2 zetels

Waterschap Zuiderzeeland

ir. Jo Caris (53), Water, Wonen en Natuur, nummer 5 (nieuwkomer).

De partij heeft nu 6 van de 18 gekozen zetels en maakt deel uit van het dagelijks bestuur.

foto: Arnold van Otterloo

Wateroverlast in Kockengen afgelopen zomer.

Falen bij wateroverlast

In het dorp Kockengen, onderdeel van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, stond afgelopen zomer vijf dagen lang tot 0,5 m water in de straten – en dat was niet voor het eerst. Wat doet het hoogheemraadschap fout? 'Er zijn zeker dingen verkeerd gegaan, maar tegen een bui van 138 mm in 48 uur tijd zijn geen kosteneffectieve maatregelen mogelijk', zegt ir. Jos Jansen van Water Natuurlijk, de partij die in het hoogheemraadschap bestuurlijke verantwoordelijkheid draagt. 'Aandacht voor het reguliere onderhoud van de sloten, vergrote pompcapaciteit en het inrichten van overloopgebieden voor tijdelijke waterberging zijn maatregelen die nu worden opgepakt.'

Ing. Henk Nap van de Algemene Waterschapspartij is meer uitgesproken: 'Het hoogheemraadschap heeft het niet goed gedaan. Niet alles zo snel mogelijk proberen weg te pompen, want dat lukt in dat gebied toch niet, maar aan waterberging doen. Dan hebben we tegelijk een buffer voor droge perioden.'

Een door de Veiligheidsregio gevraagd onderzoeksrapport van Twynstra Gudde kraakte ook enkele harde noten over het waterbeheer: een stuw en een gemaal faalden, en een belangrijk afwateringskanaal heeft onvoldoende afvoercapaciteit.